

CELSA BILATERALNI RAZISKOVALNI PROJEKT S KU LEUVEN NA TEMO PODPORNEGA OKOLJA ZA NOVE PRISTOPNIKE V KMETIJSTVO

CELSA

Central Europe Leuven Strategic Alliance

Med leti 2018 in 2021 smo na Oddelku za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani izvajali projekt NEWBIE (*New Entrant netWork: Business models for Innovation, entrepreneurship and resilience in European agriculture*), ki je tematska mreža in je financiran iz programa Obzorje 2020. V projektu je sodelovalo deset projektnih partnerjev, ki so prihajali iz prakse, univerze in raziskovalnih inštitucij. Ker je bil projekt NEWBIE tematska mreža, se je osredotočal na komunikacijo in vzpostavitev delujoče podporne mreže za nove pristopnike v kmetijstvo, manj pa na sistematičen raziskovalni pristop k preučevanju fenomena novih pristopnikov v kmetijstvo in s tem na podeželje.

Ker se je pokazal ta raziskovalni manko, sta Oddelek za geografijo FF UL in KU Leuven nadgradila sodelovanje v okviru dvoletnega bilateralnega raziskovalnega projekta z naslovom »Analiza podpornega okolja za nove pristopnike v kmetijstvo«, program financiranja CELSA. Program CELSA (*Central Europe Leuven Strategic Alliance*) je bil vzpostavljen leta 2016 med šestimi evropskimi univerzami v štirih mestih: Leuven, Ljubljana, Budimpešta in Praga. Vodilni partner je Katoliška univerza v Leuvenu (KU Leuven). Namen programa CELSA je krepitev sodelovanja med sodelujočimi univerzami, izmenjava znanj in izkušenj in naslavljanje raziskovalnih mankov v evropskem prostoru. Program CELSA podpira raziskovalce na začetku karijerne poti. Omogoči jim do dve leti sofinanciranja raziskovalnega dela na določeno tematiko. Z Oddelka za geografijo FF UL v projektu sodeluje Sara Mikolič pod mentorstvom dr. Irme Potočnik Slavič in dr. Barbare Lampič, s KU Leuven (Fakulteta za znanosti o Zemlji in okolju, Oddelek za bioekonomijo) pa Mertijn Moeyersons pod mentorstvom dr. Erika Mathijisa in dr. Tesse Avermaete.

V okviru projekta CELSA smo izvedli vzporedno raziskavo sistema znanja in inovacij na področju kmetijstva (AKIS) v Sloveniji in Flandriji (Belgija). Zanimali so nas vstopni in poslovni modeli novih pristopnikov v kmetijstvo ter njihovo podporno okolje. Med majem in novembrom 2021 smo anketirali in intervjuvali 60 kmetov in različne predstavnike podpornega okolja ter organizirali študijske obiske Flandrije (december 2021) in Slovenije (maj 2022). Projekt je tudi vključeval enotedensko raziskovalno gostovanje na KU Leuven (oktober 2022).

Ugotovili smo, da med novimi pristopniki v kmetijstvo prevladujejo nasledstvo družinskih kmetij s preskokom generacije ali prenosom na druge sorodnike, vstop v kmetijstvo zaradi želje po spremembi karijerne usmeritve ali življenjskega sloga ter

V kratke oskrbne verige v Leuvenu vstopajo novinci v kmetijsko-živilskem sektorju.

uvid poslovne priložnosti v kmetijstvu. Kot novega pristopnika ali pristopnico v kmetijstvo smo opredelili tiste kmete in kmetice, ki prevzamejo kmetijo in vpeljejo nov poslovni model ali pa vstopijo v kmetijstvo kot popolni novinci. Ovire, s katerimi se soočajo novi pristopniki v kmetijstvo, so dostop do zemlje in kapitala, sledi trženje, dostop do delovne sile, informacij in znanja.

Zanimalo nas je, kdo tvori podporno okolje za nove pristopnike v kmetijstvo, kje črpajo znanje in informacije in kdo jim svetuje pri pomembnejših odločitvah na kmetijah, ki prinašajo inovacije v kmetijski sektor in s tem na podeželje. V posamezni državi je bilo omenjenih več kot 80 različnih akterjev, deležnikov podpornega okolja. Novi pristopniki v kmetijstvo, še zlasti pa popolni novinci, so s strani formalnega podpornega okolja pogosto spregledani. Bolj kot formalne mreže znanja in informacij so zanje pomembne neformalne mreže. Pokazale so se tudi nekatere razlike in podobnosti med Slovenijo in Belgijo. Rezultati bodo objavljeni v skupnem znanstvenem članku. Univerza v Ljubljani in KU Leuven pa tudi pripravljata prijavo novega raziskovalnega projekta na program Obzorje.

Sara Mikolič